

УДК 338.43.636

Підгорний В.А.,
аспірант¹,
НДІ «Укragропромпродуктивність», м.Київ

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ СВИНАРСТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. В умовах переходу до ринкової економіки основним завданням агропромислового комплексу є збільшення виробництва сільськогосподарської продукції. Важлива роль приділяється інтенсивним факторам розвитку, максимальному впровадженню досягнень науково-технічного прогресу, більш ефективному використанню виробничих ресурсів. М'ясне господарство країни та її регіонів у даний час переживає глибоку економічну кризу, яка пов'язана як з адаптацією галузі до ринкових умов, так і з великими помилками, що допускаються з боку держави в ході реформування. На даний час розвитку аграрної науки більшість економічних досліджень, незалежно напряму та мети, спрямовані на вирішення одного з головних завдань сільського господарства – підвищення ефективності та забезпечення сталого розвитку агропромислового комплексу України. Розвиток сільського господарства, в тому числі і свинарства, має свої особливості, зумовлені поєднанням таких об'єктивних факторів: природо-біологічних, техніко-технологічних, організаційно-економічних та соціальних. Ефективний розвиток галузі можливий лише за умов, коли всі елементи цієї цілісної системи мають спрямованість на одержання високих кінцевих результатів і не суперечать один одному.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми виробництва свинини висвітлені у працях В.Г. Андрійчука, М.Й. Маліка, В.Я. Месель-Веселяка, Б.Й. Пасхавера, П.Т. Саблука, Д.К. Семенди, О.М. Шпичака, В.В. Юрчишина та інших вчених. Особливості ефективності виробництва свинини досліджували В.І. Герасимов, В.П. Рибалко, І.О. Скибенко, В.С. Топіха, О.М. Царенко, П.В. Щепієнко та ін. Проведений аналіз результатів останніх досліджень і публікацій виявив доцільність продовження вивчення поставленої проблеми, зокрема питань сучасного стану розвитку свинарства в сільськогосподарських підприємствах України.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретичних, методологічних положень і практичних рекомендацій щодо розвитку свинарства в сільськогосподарських підприємствах України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливим індикатором стабільного функціонування ринку продукції свинарства є забезпечення товарної пропозиції відповідно до наявного споживчого попиту. За результатами ретроспективного аналізу, в Україні поголів'я свиней скоротилося від 19,4 млн гол. у 1990 р. (станом на кінець року) до 7,7 млн гол. у 2000 р. Із закінченням приватизаційних процесів у вітчизняній економіці та тваринництві зокрема, у галузі свинарства намітилися позитивні тенденції, серед яких щорічний 9 %-й приріст поголів'я свиней до 2003 р. Так, протягом 2000–2002 рр. поголів'я свиней збільшилося від 7,7 млн до 9,2 млн гол.

Однак із середини 2003 р. поголів'я свиней почало різко скорочуватися. До збитковості виробництва в більшості підприємств корпоративного сектору аграрної економіки (до 60–70 %) додалися

¹ Науковий керівник: Свиноус І.В. – д.е.н., професор

складні погодні умови та низький урожай зернових, що ускладнило забезпеченням поголів'я основними видами кормів [1].

В умовах дефіциту кормів сільськогосподарські товаровиробники реалізували значну кількість свиней маточного стада, що в подальшому ускладнило відтворювальний процес. Середньомісячні темпи зниження кількості поголів'я у 2003 р. були на рівні 2–4 %, а в цілому порівняно із 2002 р. поголів'я свиней скоротилося на 18,8 %. Однак тенденція відчутного зменшення поголів'я сільськогосподарських тварин була характерна в основному для підприємств корпоративного сектору. За 2003 р. поголів'я свиней у цьому секторі скоротилося на 33,2 %, водночас у більшості особистих селянських господарств було створено належні запаси кормів, тому й втрати свиноголів'я були не такими відчутними – 10,4 %. Тенденція до скорочення поголів'я збереглася і в 2004 р., проте вже не такими темпами порівняно із попереднім роком: кількість свиней зменшилася на 9,3 % до 6,64 млн гол., у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – на 7,7 %, а в господарствах населення – 10 %.

Упродовж 2006–2016 рр. поголів'я свиней у господарствах населення зменшилося на 24,6 %, а в сільськогосподарських підприємствах воно збільшилося на 14,6 %. Однак така ситуація призвела до зменшення загальної кількості свиней на 8,8 %.

На 1 січня 2016 р. в усіх категоріях господарств поголів'я свиней зменшилося порівняно із 2015 р. на 422,5 тис. гол., у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – на 64,8 тис., у господарствах населення – на 357,7 тис. гол. Загальна кількість основних свиноматок протягом 2016 р. збільшилась на 17,5 % – до 572,8 тис. гол., у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – на 35,3 % – до 325,5 тис. гол. Основними причинами зменшення поголів'я свиней в усіх категоріях господарств слід вважати: швидкі темпи нарощування виробництва свинини, яким не відповідали показники зростання внутрішнього попиту; підвищення цін на вхідні матеріально-технічні ресурси і послуги (корми, головним чином зернові, ветпрепарати, логістичні послуги, енергоресурси тощо), що перевищили рівень закупівельних цін на свиней, а це відповідно зумовило зниження прибутковості даного виду діяльності [2].

Одним із показників економічної привабливості галузі свинарства є співвідношення ціни живої маси свиней і вартості фінішного комбікорму. Так, несприятливими для розвитку свинарства виявилися 2000, 2003, 2007 і 2011 рр. У 2016 р. галузь забезпечила високу рентабельність: за ціною 2 дол. США за 1 кг свинини і 20–22 центи за 1 кг фінішного комбікорму собівартість м'яса була 1–1,2 дол. США; подальше посилення інтеграційних процесів у свинарській галузі та підвищення конкуренції зумовили вихід з даного сектору низки малих і середніх виробників [3].

Протягом досліджуваного періоду виявлено структурні зміни в загальному поголів'ї свиней залежно від категорій сільськогосподарських товаровиробників. Станом на 1 січня частка господарств населення відповідно становила: у 1991 р. – 27,6 %, 1995 р. – 42, 2000 р. – 59,2, 2005 р. – 70,6, 2016 р. – 49,2 %. Такі структурні зміни зумовлені низкою причин. По-перше, виробництво свинини в сільськогосподарських підприємствах тривалий час було збитковим через низькі закупівельні ціни при реалізації свиней та невисоку продуктивність галузі. По-друге, виробництво свинини у приватному секторі стало певною мірою вимушеним заходом, яке є одним із вагомих джерел поповнення сімейного бюджету [4].

Отже, у 2016 р. залежно від концентрації поголів'я свиней основним товаровиробником свинини були сільськогосподарські підприємства. Ця обставина пояснюється вищими темпами зниженням поголів'я свиней в господарствах населення, ніж у сільськогосподарських підприємствах внаслідок впливу в основному соціально-демографічних чинників. Зазначимо, що у розвитку свинарства характерним є прояв зональності в концентрації поголів'я свиней [5]. Очевидно, що виробництво продукції свинарства тяжіє до кормової бази, тобто до районів, які спеціалізуються на вирощуванні ячменю та кукурудзи. Винятком є розміщення великих свинокомплексів в Івано-Франківській області.

В структурі вирощування сільськогосподарських тварин та птиці свинарство займає найбільшу частку – понад 50 % у Донецькій, Запорізькій, Закарпатській, Івано-Франківській, Кіровоградській, Миколаївській, Одеській, Полтавській та Тернопільській областях.

Так, Дніпропетровська та Київська області в усіх категоріях господарств на 1 січня 2016 р. утримували поголів'я свиней більш як 500 тис. гол., у сільськогосподарських підприємствах поголів'я свиней понад 400 тис. гол. утримували Донецька та Дніпропетровська області.

Нині у досліджуваній галузі відбувається процес монополізації виробництва продукції свинарства в сільськогосподарських підприємствах, що призводить до зменшення кількості господарств, які утримують свиней. Так, протягом 2007–2016 рр. спостерігається тенденція до зниження кількості сільськогосподарських підприємств від 6515 у 2007 р. до 2729 у 2016 р., тобто більш як удвічі, в основному за рахунок малих сільськогосподарських підприємств із поголів'ям до 1000 гол. свиней. За аналізований період кількість дрібних товаровиробників продукції свинарства зменшилася майже втричі – до 2240 господарств із поголів'ям свиней до 1000 гол (табл. 1).

Таблиця 1

Групування сільськогосподарських підприємств за кількістю поголів'я свиней

Показники	2007 р.						2010 р.						2016 р.					
	Кількість підприємств			Поголів'я			Кількість підприємств			Поголів'я			Кількість підприємств			Поголів'я		
	од.	% до загальної кількості	тис. гол.	% до загальної кількості	тис. гол.	% до загальної кількості	од.	у % до загальної кількості	тис. гол.	% до загальної кількості	од.	% до загальної кількості	тис. гол.	% до загальної кількості	од.	% до загальної кількості	тис. гол.	% до загальної кількості
Підприємства – всього	6515	100,0	2869,5	100,0	4992	100,0	3625,2	100,0	3732,8	100	3732,8	100	3732,8	100	3732,8	100	3732,8	100
з них з поголів'ям, гол.																		
До 9	593	9,1	2,7	0,1	303	6,1	1,3	0,0	0,8	0,2	169	6,2	0,8	0,2	169	6,2	0,8	0,2
10-19	450	6,9	6,3	0,2	284	5,7	4,0	0,1	1,8	0,1	130	4,8	1,8	0,1	130	4,8	1,8	0,1
20-39	722	11,1	20,6	0,7	431	8,6	12,2	0,3	5,5	0,1	184	6,7	5,5	0,1	184	6,7	5,5	0,1
40-59	505	7,8	24,7	0,9	363	7,3	17,8	0,5	8,8	0,2	180	6,6	8,8	0,2	180	6,6	8,8	0,2
60-79	393	6,0	27,0	0,9	280	5,6	19,4	0,5	11,4	0,3	165	6,1	11,4	0,3	165	6,1	11,4	0,3
80-99	377	5,8	33,7	1,2	243	4,9	21,7	0,6	12,7	0,3	142	5,2	12,7	0,3	142	5,2	12,7	0,3
100-199	1073	16,5	152,4	5,3	831	16,6	119,4	3,3	59,7	1,6	420	15,4	59,7	1,6	420	15,4	59,7	1,6
200-299	569	8,7	139,1	4,9	465	9,3	113,9	3,2	54,8	1,5	225	8,2	54,8	1,5	225	8,2	54,8	1,5
300-399	386	5,9	132,6	4,6	312	6,2	108,1	3,0	62,2	1,7	179	6,6	62,2	1,7	179	6,6	62,2	1,7
400-499	272	4,2	120,7	4,2	234	4,7	104,8	2,9	50,2	1,4	113	4,1	50,2	1,4	113	4,1	50,2	1,4
500-999	608	9,3	427,3	14,9	591	11,8	415,0	11,4	232,7	6,2	333	12,2	232,7	6,2	333	12,2	232,7	6,2
1000-1999	341	5,2	475,9	16,6	360	7,2	506,0	14,0	307,7	8,2	214	7,8	307,7	8,2	214	7,8	307,7	8,2
2000-2999	89	1,4	212,6	7,4	98	2,0	235,3	6,5	207,1	5,6	86	3,2	207,1	5,6	86	3,2	207,1	5,6
3000-4999	60	0,9	232,2	8,1	93	1,9	353,3	9,8	233,4	6,3	59	2,2	233,4	6,3	59	2,2	233,4	6,3
5000-5999	20	0,3	108,8	3,8	15	0,3	81,3	2,2	113	3	20	0,7	113	3	20	0,7	113	3
Понад 5999	57	0,9	752,9	26,2	89	1,8	1511,7	41,7	2371	63,5	110	4	2371	63,5	110	4	2371	63,5

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України.

Основними чинниками такого становища є збитковість виробництва та низька конкурентоспроможність порівняно з висококонцентрованими індустріального типу сільськогосподарськими підприємствами за ціновими та якісними параметрами виробленої продукції.

Наведені розрахунки свідчать про збільшення кількості сільськогосподарських підприємств із поголів'ям свиней понад 6000 гол. Так, за аналізований період їх кількість зросла майже вдвічі. У 2016 р. налічувалося 100 господарств, у яких було сконцентровано понад 60 % поголів'я свиней, що утримується в сільськогосподарських підприємствах, а це означає посилення тенденції до концентрації поголів'я свиней. Беззаперечним лідером є «АПК-Інвест» (майже 280 тис. гол.), другу позицію займає «Глобино» (близько 150 тис.), «Даноша» (127 тис.), «Агропромислова компанія» (112 тис.) і «Нива Переяславщини» із понад 100 тис. голів свиней. Водночас сільгоспдприємств із поголів'ям до 500 гол. (таких близько 1640 од.), що становить 51 % від загальної кількості господарств, які займаються вирощуванням свиней в Україні, лише 6,5 % у загальному обсязі виробництва м'яса свиней.

У ТОП-15 найбільших підприємствах на початок 2016 р. утримувалося 1,34 млн гол. свиней, або 34,7% загальної кількості в сільськогосподарських підприємствах. Більшість висококонцентрованих господарств є складовими вертикально-інтегрованих структур, які об'єднують підприємства з виробництва кормів, м'ясопереробні підприємства та установи торгівлі, що дає можливість залучати у свинарство приватні інвестиції з інших сфер підприємницької діяльності та нарощувати виробничі потужності [6].

Суттєвим чинником, який вплинув на будівництво та реконструкцію діючих свинокомплексів стала державна підтримка у вигляді часткової компенсації витрат на будівництво та реконструкцію виробничих приміщень [7].

Починаючи від 2005 р., більшою мірою проявляється тенденція до нарощування потужностей з виробництва свинини та виробництва кормів у сільськогосподарських підприємствах. Так, упродовж 2005–2016 рр. було введено в експлуатацію свинокомплексів на 53 тис. скотомісць, комбікормових заводів і цехів – на 1789 тис. т, зокрема в 2016 р. – 583 тис. т.

Така тенденція є свідченням, що свинарство в сільськогосподарських підприємствах є інвестиційно привабливою галуззю з певних причин. По-перше, наявність надлишку фуражного зерна на внутрішньому ринку зумовлює економічну вигідність переробки зерна на комбікорми, що знижуватиме собівартість продукції свинарства. По-друге, це низька вартість праці порівняно із зарубіжними товаровиробниками продукції свинарства. По-третє, нині більшість сільськогосподарських товаровиробників продукції свинарства орієнтуються виключно на задоволення попиту на внутрішньому ринку. За оцінками експертів, рівень насиченості українського ринку свинини становить 60–75%.

За період 2000–2016 рр. спостерігається циклічність виробництва свинини в сільськогосподарських підприємствах, що становить у середньому 3 роки. Доказом такої закономірності є циклічне коливання виходу порослят на 100 свиноматок у сільськогосподарських підприємствах. У середньому в Україні у 2016 р. отримано по 1961 поросля на 100 основних свиноматок, що більше на 120 порослят, ніж у 2013 р.

Очевидно, що висококонцентровані сільськогосподарські підприємства за допомогою відлагодженого механізму відтворення поголів'я свиней оптимізують пропозицію свинини з метою забезпечення відповідного рівня закупівельних цін на тварин та прибутковості ведення виробництва. На нашу думку, науково-обґрунтований механізм відтворення поголів'я у свинарстві є інструментом ведення конкурентної боротьби на ринку. Так, за даними Українського клубу аграрного бізнесу, частка великих агрокомпаній в загальному виробництві свинини у 2013 р. оцінювалася на рівні 24,5%, а у 2016 р. зросла до 26,8%, що свідчить про посилення монополізації виробництва цього виду м'яса (табл. 2).

Таблиця 2

Розрахунок індексів концентрації ринку м'яса свиней в Україні

Показники	2007 р.	2010 р.	2016 р.
Індекс концентрації	69,5	82,55	89,86
Індекс Герфіндала-Гіршмана	80,6	108,45	169,4
Коефіцієнт ентропії	6,4	5,8	5,2
Коефіцієнт відносної ентропії	0,765	0,721	0,692
Індекс Холла-Тайдмана	0,014	0,0025	0,0047
Дисперсія ринкових часток	0,019	0,035	0,088
Коефіцієнт варіації	78,19	105,1	164,03

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України

Дані табл. 2 свідчать, що протягом 2007–2016 рр. посилювався процес концентрації виробництва продукції свинарства. Так, індекс концентрації в досліджуваному періоді зріс на 20,36 в.п. і в 2016 р. становив 89,86 %, що є свідчення наявності ознак висококонцентрованого ринку. Підтвердженням процесу монополізації ринку свинини є високі значення індексів Герфіндала-Гіршмана, який у 2016 р. становив 169,4.

Про тенденції посилення концентрації виробництва на ринку свинини свідчить крива Лоренса, зображена на рис. 1.

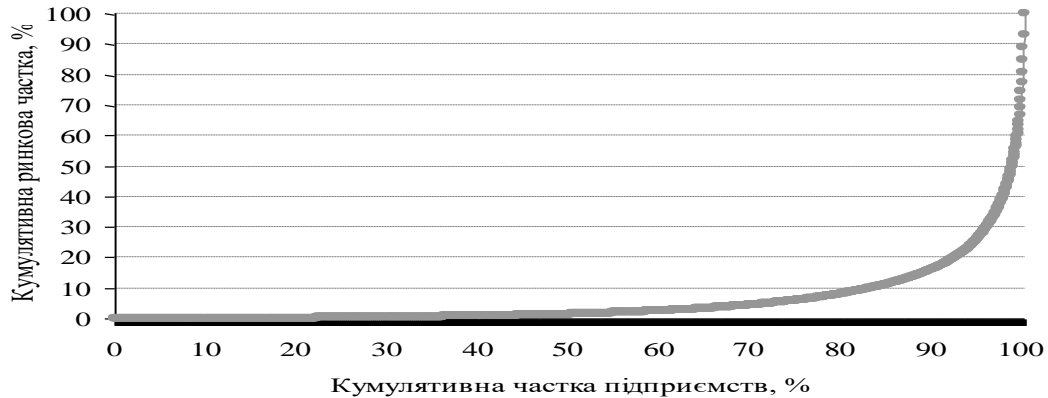

Рис. 1. Рівень концентрації виробництва продукції свинарства в сільськогосподарських підприємствах, %

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України

Основним чинником, який впливає на залучення приватного капіталу в галузь свинарства, є нові можливості для формування конкурентних переваг на основі диверсифікації виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств, які спеціалізуються на виробництві зерна ячменю та кукурудзи [8]. Незважаючи на відчутно нижчий рівень рентабельності виробництва свинини у висококонцентрованих підприємствах корпоративного сектору порівняно з вирощуванням кукурудзи та ячменю, збільшується кількість сільськогосподарських підприємств із поголів'ям понад 5000 свиней.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, нині простежується процес монополізації виробництва продукції свинарства висококонцентрованими сільськогосподарськими підприємствами. Основними чинниками цього процесу є висока ефективність виробництва та реалізації виробленої продукції; відсутність проблем зі збутом та забезпеченням збалансованими кормами, що зумовлює зменшення кількості неінтегрованих господарств, які утримують свиней.

Основними причинами зменшення поголів'я свиней у господарствах корпоративного сектору аграрної економіки слід вважати: швидкі темпи нарощування виробництва свинини, які не відповідали показникам зростання внутрішнього попиту; підвищення цін на вхідні матеріально-технічні ресурси і послуги (корми, переважно зернові, ветпрепарати, логістичні послуги, енергоресурси тощо), що перевищили рівень закупівельних цін на свиней, а це відповідно зумовило зниження прибутковості даного виду діяльності.

Порушення цінових співвідношень між вхідними ресурсами, які використовуються для виробництва продукції свинарства, і величиною закупівельних цін на свиней, стало економічно не вигідним для дрібних і середніх сільськогосподарських підприємств.

Бібліографічний список

1. Рибалко В. П. Наукові основи ефективного функціонування свинарства / В. П. Рибалко // Вісник аграрної науки. – 2006. – № 3–4. – С. 110–112.
2. Дослідження рівня продуктивності та ефективності діяльності підприємств різних форм власності в галузі тваринництва України за 2016 рік / [І. М. Демчак, Д. М. Микитюк, І. В. Свиноус та ін.]. – К. : НДІ "Укragenпромпродуктивність", 2017. – 142 с.
3. Свиноус І. В. Сучасний стан свинарства України: проблеми та шляхи вирішення / І. В. Свиноус, М. І. Ібатуллін // Продуктивність агропромислового виробництва. – 2015. – № 27. – С. 63–67.
4. Шибаніна О.В. Формування конкурентних переваг виробників сільськогосподарської продукції на світовому ринку: теоретичний аспект / О. В. Шибаніна, Г. С. Федосєєва // Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки. – 2016. – № 2. – С. 259-266.
5. Місюк М.В. Аналіз сучасного стану функціонування галузі свинарства / М.В. Місюк, Я.А. Сушарник // Інноваційна економіка. – 2016. – №7-8 (64). – С. 28-35.

6. Збарський В.К. Розвиток свинарства в сільськогосподарських підприємствах України / В.К. Збарський, А.В. Збарська, О.О. Шпак // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. – 2017. – Випуск 1(49). – С. 197-202.
7. Маслак О. Розвиток вітчизняного ринку свинини / О. Маслак // Агробізнес сьогодні. – 2015. – № 11. – С. 11–12.
8. Мазуренко О. В. Розвиток інноваційно-орієнтованого свинарства: концептуальний підхід / О. В. Мазуренко // Економіка АПК. – 2015. – № 4. – С. 71–76.

References

1. Rybalko, V.P. (2006), “ Scientific foundations of effective functioning of pig breeding”, *Visnyk ahrarnoi nauky*, no. 3–4, pp. 110–112.
2. Demchak, I.M., Mykytiuk, D.M., Svytnous, I.V. et al. (2017), *Doslidzhennia rivnia produktyvnosti ta efektyvnosti diialnosti pidpriemstv riznykh form vlasnosti v haluzi tvarynnytstva Ukrainy za 2016 rik* [Research of the level of productivity and of efficiency of enterprises activity of different forms of ownership in the sphere of animal husbandry in Ukraine behind 2016], NDI “Ukrainpromproduktyvnist”, Kyiv, Ukraine, 142 p.
3. Svytnous, I.V. and Ibatullin, M.I. (2015), “Current status of pig production Ukraine: problems and solutions”, *Produktyvnist ahropromyslovoho vyrobnytstva*, no. 27, pp. 63–67.
4. Shebanina, O.V. and Fedosieieva, H.S. (2016), “Formation of competitive advantages of agricultural producer on the world market: theoretical aspect”, *Visnyk KhNAU. Serii: Ekonomichni nauky*, no. 2, pp. 259-266.
5. Misiuk, M.V. and Susharnyk, Ya.A. (2016), “Analysis of the current status of functioning pig industry”, *Innovatsiina ekonomika*, no. 7-8 (64), pp. 28-35.
6. Zbarskyi, V.K., Zbarska, A.V. and Shpak, O.O. (2017), “The development of pig breeding in agricultural enterprises of Ukraine ”, *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii Ekonomika*, Issue 1(49), pp. 197-202.
7. Maslak, O. (2015), “The development of the domestic pork market”, *Ahrobiznes sohodni*, no. 11, pp. 11–12.
8. Mazurenko, O.V. (2015), “The development of innovation-oriented swine breeding: conceptual approach”, *Ekonomika APK*, no. 4, pp. 71–76.

Підгорний В.А. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ СВИНАРСТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Мета. Розробка теоретичних, методологічних положень і практичних рекомендацій щодо розвитку свинарства в сільськогосподарських підприємствах України.

Методика дослідження. У роботі застосована сукупність методів і підходів, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження. Для реалізації поставлених завдань використовувалися такі методи і прийоми: монографічний, статистичних групувань, кореляційно-регресійного аналізу і графічний – для комплексного вивчення сучасного стану виробництва продукції свинарства та визначення факторів, що впливають на його конкурентоспроможність; вибірковий – для детального обстеження окремих господарств з вирощування свиней.

Результати. Встановлено, що нині простежується процес монополізації виробництва продукції свинарства висококонцентрованими сільськогосподарськими підприємствами. Основними чинниками цього процесу є висока ефективність виробництва та реалізації виробленої продукції; відсутність проблем зі збутом та забезпеченням збалансованими кормами, що зумовлює зменшення кількості неінтегрованих господарств, які утримують свиней.

Наукова новизна. Доведено, що основним чинником, який впливає на залучення приватного капіталу в галузь свинарства, є нові можливості для формування конкурентних переваг на основі диверсифікації виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств, які спеціалізуються на виробництві зерна ячменю та кукурудзи. Незважаючи на відчутно нижчий рівень рентабельності виробництва свинини у висококонцентрованих підприємствах корпоративного сектору порівняно з вирощуванням кукурудзи та ячменю, збільшується кількість сільськогосподарських підприємств із поголів'ям понад 5000 свиней.

Практична значущість. Доведено, що порушення цінових співвідношень між вхідними ресурсами, які використовуються для виробництва продукції свинарства, і величиною закупівельних цін на свиней, стало економічно не вигідним розвивати галузь для дрібних і середніх сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: сільськогосподарські підприємства, свинарство, монополізація, виробництво, концентрація.

Pidhornyi V.A. CURRENT STATE OF THE DEVELOPMENT OF PIG BREEDING AT AGRICULTURAL ENTERPRISES OF UKRAINE

Purpose. The aim of the article is the development of theoretical, methodological provisions and practical recommendations for the development of pig breeding at agricultural enterprises of Ukraine.

Methodology of research. A set of methods and approaches that allowed the conceptual unity of research to be realized are used in the article. The following methods and techniques are used for the realization of the tasks: monographic, statistical groupings, correlation and regression analysis and graphic – for the comprehensive study of the

current state of production of pig production and the determination of factors influencing its competitiveness; selective – for a detailed survey of individual farms producing pigs.

Findings. It is established that now the process of monopolization of pig production by highly concentrated agricultural enterprises is traced. The main factors of this process are high efficiency of production and sales of manufactured products; the absence of marketing problems and the provision of balanced feeds, which leads to a reduction in the number of non-integrated farms keeping pigs.

Originality. It is proved that the main factor influencing the attraction of private capital to the pig industry is new opportunities for the formation of competitive advantages on the basis of diversification of production activities of agricultural enterprises specializing in the production of barley and corn.

Despite the significantly lower level of profitability of pork production in highly concentrated enterprises of the corporate sector compared with the growing of corn and barley, the number of agricultural enterprises with a population of more than 5,000 pigs.

Practical value. It is proved that the violation of the price relationships between the input resources used for the production of pig production and the value of the purchasing prices for pigs has become economically unprofitable to develop the industry for small and medium-sized agricultural enterprises.

Key words: agricultural enterprises, pig breeding, monopolization, production, concentration.

Подгорный В.А. СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ РАЗВИТИЯ СВИНОВОДСТВА В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ УКРАИНЫ

Цель. Разработка теоретических, методологических положений и практических рекомендаций по развитию свиноводства в сельскохозяйственных предприятиях Украины.

Методика исследования. В работе применена совокупность методов и подходов, что позволило реализовать концептуальное единство исследования. Для реализации поставленных задач использовались следующие методы и приемы: монографический, статистических группировок, корреляционно-регрессионного анализа и графический - для комплексного изучения современного состояния производства продукции свиноводства и определения факторов, влияющих на его конкурентоспособность; выборочный – для детального обследования отдельных хозяйств по выращиванию свиней.

Результаты. Установлено, что в настоящее время прослеживается процесс монополизации производства продукции свиноводства высококонцентрированными сельскохозяйственными предприятиями. Основными факторами этого процесса является высокая эффективность производства и реализации продукции; отсутствие проблем со сбытом и обеспечением сбалансированными кормами, что приводит к уменьшению количества неинтегрированных хозяйств, содержащих свиней.

Научная новизна. Доказано, что основным фактором, который влияет на привлечение частного капитала в отрасль свиноводства, есть новые возможности для формирования конкурентных преимуществ на основе диверсификации производственной деятельности сельскохозяйственных предприятий, специализирующихся на производстве зерна ячменя и кукурузы. Несмотря на существенно более низкий уровень рентабельности производства свинины в высококонцентрированных предприятиях корпоративного сектора по сравнению с выращиванием кукурузы и ячменя увеличивается количество сельскохозяйственных предприятий с поголовьем более 5000 свиней.

Практическая значимость. Доказано, что нарушение ценовых соотношений между входными ресурсами, которые используются для производства продукции свиноводства и величиной закупочных цен на свиней, стало экономически невыгодным развивать отрасль для мелких и средних сельскохозяйственных предприятий.

Ключевые слова: сельскохозяйственные предприятия, свиноводство, монополизация, производство, концентрация.